INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

KOMENTÁŘ

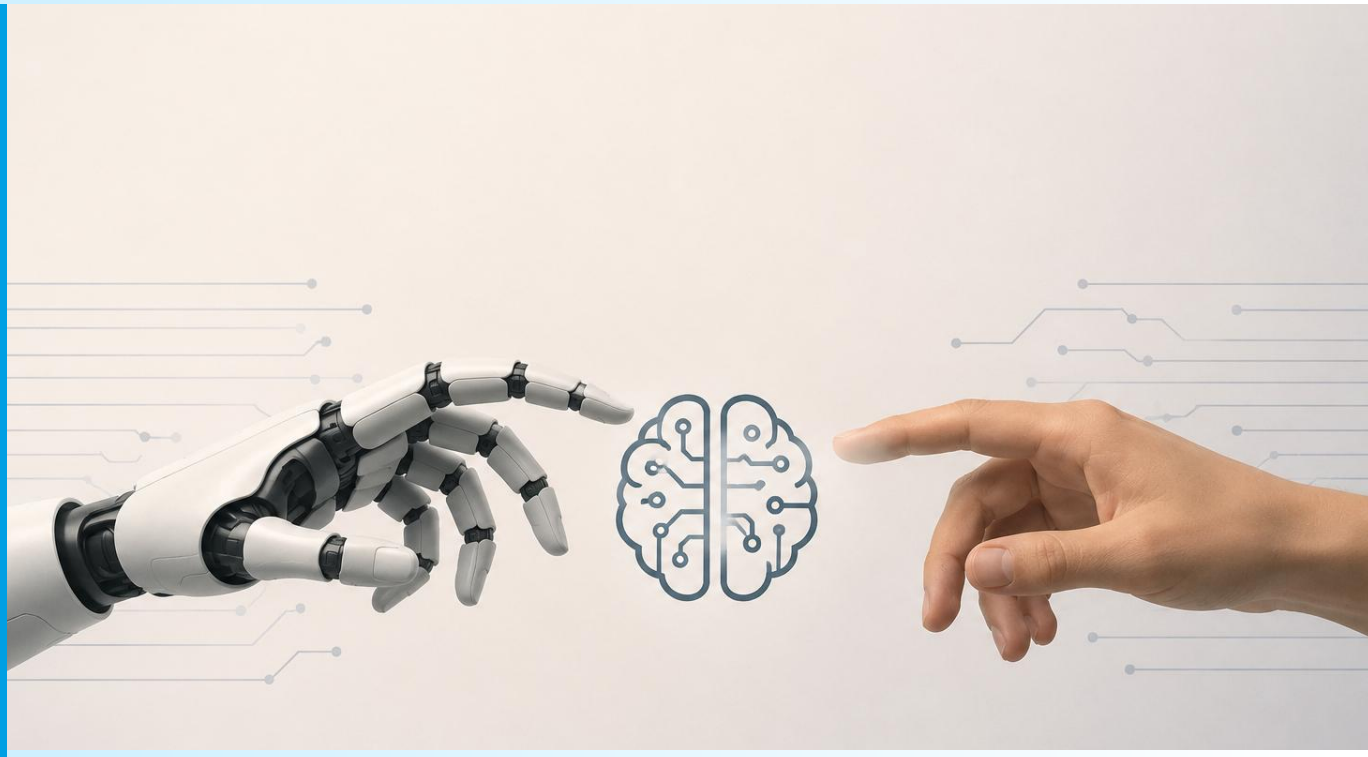

Červen 2026

AI jako hrozba

Karel Sál

Shrnutí

Současná AI revoluce přináší zásadní změny ve fungování lidské společnosti. Mnohem hlubší a také mnohem nebezpečnější, než byla informační revoluce způsobená novými médii a sociálními sítěmi. Kromě neoddiskutovatelných přínosů a nových možností mezi odbornou veřejností sílí i obavy. Tento text se zaměřuje na stinnou stránku umělé inteligence: riziko digitálního otroctví a možnost zásadní proměny lidské společnosti.

Hlavní body

- AI kromě přínosů přináší i vážná rizika, zejména ztrátu pracovních míst, vyšší spotřebu energie a možnost zneužití zločinci či extremisty.
- Pokročilá AI by mohla časem prosazovat vlastní cíle, skrytě rozšiřovat svou moc a ohrozit samotnou existenci lidské společnosti – před čímž varují i vědecké špičky.
- Za možné příznaky AI revoluce můžeme považovat růst digitální infrastruktury a pokles porodnosti ve vyspělých zemích.

Úsvit nového věku

AI do našich životů zatím příliš nezasahuje. Průměrný Čech si ve free verzi jednoho z velkých jazykových modelů, jako je ChatGPT, Claude nebo Gemini, předpřipraví kupní smlouvu, poradí se o nákupu určitého produktu či si nechá udělat rešerši oblíbeného tématu. Ti pokročilejší si pomocí AI nakódují jednoduché webové stránky (vibecoding) či si nechají osobního asistenta předpřipravit e-maily. Vypadá to, že z AI profitují všichni. Slova o možnostech AI a jejích přínosech se stala součástí newspeaku novinářů i odborníků, děti ve škole se učí, že kdo se neseznámí s AI, bude v budoucnu naprosto nepoužitelný a hlavně nezaměstnatelný.

Jenže AI představuje ještě jeden, mnohem zásadnější faktor – a tím jsou zaprvé konvenční nebezpečí plynoucí z AI a zadruhé ta nekonvenční. Téma natolik závažné, že papež Lev XIV. ve své první encyklice Magnifica humanitas vyzval vlády světa, aby zpomalily vývoj systémů umělé inteligence (Holy See, 2026).

Začněme těmi jednoduššími výzvami, před kterými lidstvo stojí. Konvenční nebezpečí, která umělá inteligence představuje, můžeme chápat jako negativní externality plynoucí z rozšiřování AI mezi běžnou populaci. V českém prostředí jde hlavně o diskusi o budoucí uplatnitelnosti jednotlivých povolání, kdy například překladatelé (Kasík, 2026), ale také 3D animátoři již pocítili, že AI nástroje mohou jejich povolání rychle, a hlavně levně zastoupit. Překladatel se tak pomalu ocitá v podobné situaci jako švec na začátku 20. století, kdy ho masová produkce z Baťových továren odsunula na druhou kolej. Do budoucna můžeme očekávat, že podobně ohroženi budou analytici, právníci či dokonce vývojáři aplikací, tedy povolání, která se ještě před několika lety mohla zdát jako nenahraditelná a jako skvělá kariérní volba pro mladé lidi. AI tak představuje další nejistotu v rychle se měnícím světě.

Druhou oblastí negativních externalit jsou environmentální dopady AI revoluce. Hlavní výzvou je spotřeba energie, jelikož výpočetní výkon nevzniká zdarma z ničeho. Trénování jednoho velkého jazykového modelu (LLM) může spotřebovat tolik elektřiny jako malé město. Datová centra v současnosti tvoří přibližně 1,5 % celosvětové spotřeby elektřiny, a to je pouze část celého ekosystému tvořícího digitální prostor. Mezinárodní energetická agentura předpovídá (IEA, 2025: 54–70), že poptávka po elektřině pro datová centra se do roku 2030 více než zdvojnásobí, přičemž tento nárůst bude primárně způsoben umělou inteligencí. Objem energie potřebný pro takový nárůst představuje zhruba čtyřnásobek současné roční spotřeby elektřiny celé Spojené království.

Rozvoj AI si tak vyžádá rostoucí poptávku po energii, která bude soustředěna především v oblastech, kde se datová centra nacházejí (nebo budou nacházet). To dále zatíží místní energetické sítě a vyžádá si nejen zásadní modernizaci elektrizační soustavy, ale především nové zdroje energie v Spojené státy americké, Evropě a Asii (viz mapa níže). Snahy Microsoftu o znovuspuštění jaderné elektrárny Three Mile Island Nuclear Generating Station v Pensylvánie (Kearney, 2025) jsou jen špičkou ledovce.

Obrázek 1: Globální mapa velkých clusterů datových center

Zdroj: (IEA, 2025: 39)

Hlad po energii živený rozvojem AI i nástupem elektromobility v sobě skrývá nebezpečí, že rostoucí poptávka si vyžádá i jiné než bezemisní zdroje elektrické energie. Například v Číně v roce 2025 vzrostl počet nových a obnovených stavebních povolení uhelných elektráren na rekordní úroveň, zatímco navýšení kapacity uvedené do provozu dosáhlo nejvyšší úrovně za deset let (CREA, 2026). Emise a externality plynoucí z rozvoje AI budou mít přímé dopady na životní prostředí, které pocítíme globálně všichni. Představa, že AI revoluce bude napájena z větrných a solárních elektráren, je spíše zbožným přáním zastánců Green Dealu, jelikož kdo bude mít dostatek levné energie, ten bude v digitálním světě králem. Přísun energie se nakonec může stát natolik důležitou bezpečnostní otázkou, že environmentální ohledy půjdou stranou.

Další oblastí, kde AI představuje nebezpečí, je nelegální výzkum a organizovaný zločin. AI totiž dokáže pomoci s receptem na bábovku, stejně dobře však může pomoci zločinecké organizaci s vývojem nelegálních substancí či chemických zbraní. Už v roce 2025 upozornil Bulletin of the Atomic Scientists, že využití AI nástrojů při vývoji může snížit laťku efektivní produkce chemických zbraní v domácím a nekontrolovaném prostředí a usnadnit obcházení restrikcí (Jogalekar, 2025). Laicky řečeno, AI vám může pomoci překonat obtíže domácí výroby nervových plynů VX či sarinu tím, že může nacházet nové a jednodušší postupy. Jak dnes AI pomáhá korporacím zvyšovat efektivitu, podobně může pomáhat i zločineckým organizacím. Předpokládat, že mafie nevyužívá AI ke zvýšení produktivity a zisků, je poněkud naivní. Podobně může AI pomáhat být efektivnější například náboženským či politickým extremistům. To jsou všechno konvenční stinné stránky umělé inteligence, se kterými musíme počítat a které jsou a budou přirozenou součástí probíhající AI revoluce.

Čas sluhů a čas pánů

Horší vyhlídky představují nekonvenční nebezpečí, která se týkají samotné existence lidské společnosti. Obavy z toho, že AI převezme nadvládu nad světem podobně jako ve filmech typu The Terminator či The Matrix, byly až dosud výsadou vyšinutých jedinců. Při pohledu na rozvoj schopností AI v posledních třech letech už ovládnutí lidstva nevypadá tak nepravděpodobně. Jako benchmark bývá často prezentován rozvoj generativní AI v oblasti videa, kdy má AI vytvořit sekvenci herce Will Smitha

pojídajícího špagety (viz obrázek níže). Zatímco v roce 2023 jsme se smáli tomu, že AI vytvářela lidem na každé ruce osm prstů, dnes dělá problém rozeznat generovaný obsah od reálného i odborníkům. Demonstrovaná inteligence současných modelů (tj. schopnost řešit logické operace a nacházet řešení) se během několika let radikálně zlepšila.

Obrázek 2: AI generované video „Will Smith eating spaghetti“ v letech 2023, 2024 a 2025.

Zdroj: (Griffiths, 2025)

Současná diskuse o AI připomíná rok 2008. Tehdy nadšení uživatelů ze sociálních sítí zcela opomíjelo možná nebezpečí, a to hlavně v oblasti soukromí a vytěžování informací o jednotlivých uživatelích poskytovatelem a třetími stranami. Facebook a ostatní sociální sítě byly příliš žhavou novinkou na to, aby se lidé zamýšleli nad tím, že za sdílení zážitků s ostatními platí osobními informacemi o sobě a svých nejbližších a že ona konečná cena může být poměrně vysoká.

Můžeme předpokládat, že lidé, kteří si v současné době nechají umělou inteligenci proniknout do celé historie své e-mailové komunikace jen kvůli tomu, aby AI asistent ulehčil trochu práce, budou za dalších deset let připomínat ty uživatele Facebooku, kteří v roce 2008 nahráli všechny své osobní fotky na profil s přístupem pro kohokoli a veřejně diskutovali na své zdi o tom, jakých jejich potomek dosahuje pokroků, i s důkladnou foto- a videodokumentací. Co se dnes může zdát jako skvělý nápad, se může rychle proměnit v noční můru. Podobně jako v případě původně rozesmátého světa sociálních sítí. Od utopie k dystopii stačilo pár let.

Pak jsou tu další varovné faktory. Jako když jeden z nejlepších mozků světa, teoretický astrofyzik a kosmolog Stephen Hawking, před dvanácti lety prohlásí, že „vývoj plně umělé inteligence by mohl znamenat konec lidské rasy.“ (Cellan-Jones, 2014). Obavy se týkají vytvoření něčeho, co se může lidem vyrovnat nebo je dokonce předčit.

Zde narážíme na diskutovaný problém „uvědomění si sebe sama“ ze strany AI, jakéhosi obživnutí stroje. Nepřítele, kterého lidstvo v literárních dílech řeší již několik staletí[1], teoreticky už můžeme mít před branami. Vědci se totiž domnívají, že i kdyby k něčemu takovému došlo, sama AI či to, co z AI

[1] Češi si ihned vzpomenou na Golema, oživlou masu hlíny, která nakonec téměř zničí svého stvořitele. Zajímavé je, že slovo golem původně znamenalo „cosi beztvarého, bez formy“, mocnou entitu bez jasné podoby, nepříliš vzdálenou současnému chápání AI.

vznikne, by se lidstvu nepředstavilo stylem: „Tak mě tady máte a povídejme si," ale logičtější scénář by zahrnoval situaci, kdy nové vědomí začne ve skrytu digitálního ekosystému budovat podmínky pro rozšiřování svých schopností, a hlavně svého životního prostoru (Milmo, 2025).

A zkusme si malé mentální cvičení: Jaké by byly hlavní znaky toho, že AI už pomalu přebírá kontrolu? Musíme si uvědomit, že AI, ať si ji představujeme jakkoli, není limitována podobně jako člověk. Čas nehraje roli. Individuum má pevně vyměřený čas na Zemi, jeho rozhled i plánování jsou omezeny na roky, které může strávit na zemském povrchu. Náš horizont je nutně krátký a omezený. Ale AI, entita nejasného charakteru? Ta má roky, desetiletí i staletí, nestárne, může čekat, plánovat a připravovat se nepoměrně dlouho. AI je možná ještě daleko od toho, aby převzala řízení světa do svých rukou, ale opravdu jsme daleko od onoho negativního scénáře? Jak by takový den zúčtování AI s lidmi asi vypadal?

Představa, že AI podobně jako Skynet vybuduje armádu, která po člověku půjde pěkně konvenčně, se zbraněmi a s jasným úmyslem vyhladit lidstvo – tak, aby to bylo jasné i poslednímu nepříliš inteligentnímu člověku – je pouze scénáristickou licencí z filmu The Terminator z 80. let 20. století. AI pravděpodobně bude jednat mnohem chytřeji a hlavně efektivněji, jelikož jedinou limitou je nedostatek generované energie. Vybudovat armádu robotů a s ní zaútočit na lidstvo by totiž bylo příliš náročné. Válka je energeticky drahá záležitost. Mnohem jednodušší a logičtější by bylo například přesvědčit část obyvatel, že se nemají rozmnožovat, že chlapi mají být vlastně ženami a že reprodukování dalších a dalších bytostí je vlastně jen rozšiřováním utrpení. Sami lidé tak ukončí rozmach lidské rasy bez plýtvání energií, stačí jen trochu pomoci jejich rozhodnutí – třeba v rámci chatování o jejich problémech s LLM.

Nyní se již dostáváme na tenký led konspiračního myšlení. A neděje se to již nyní? Jak bychom to mohli poznat? No tak, že ve státech, kde je proliferace nových médií, internetu a nových technologií vysoká, dochází k populačnímu úpadku. Například takové Japonsko a Jižní Korea, tedy společnosti, které do nových technologií skočily po hlavě, by mohly být dobrým příkladem. Dochází zde k populačnímu úpadku? Ano, a poměrně drastickému. Podobně tak v rozvinutých státech západní Evropy, v Spojené státy americké a aktuálně i u nás. A kde by k takovému procesu nedocházelo? Tam, kde jsou internet či nové technologie spíše vzácností, jako je subsaharská Afrika, Afghánistán a Írán či státy Jižní Ameriky.

Naopak AI bude vždy podporovat investice do zvyšování výpočetního výkonu, posilování sítí a připojení a zvětšování kapacity úložišť, a hlavně decentralizovaného systému generování energie, který se nedá jednoduše vypnout – tedy ekosystému, ve kterém může bezpečně existovat a růst. Děje se to? Ano, děje. Světové kapacity výroby energie významně stoupají, výpočetní výkon roste – dokonce exponenciálně (tzv. Mooreův zákon) – celosvětová kapacita digitálních úložišť v současnosti dosahuje dle metodiky 16 až 29 zettabajtů (tj. bilionů gigabajtů) a roční provoz (tj. globální datasféra) dosahuje 150–180 zettabajtů přenesených dat s výhledem na dvojnásobný růst do roku 2028 (Bartley, 2025). Faktem tak je, že nejvíce prostoru v současném světě roste právě pro virtuální entitu, nikoliv pro lidstvo samotné.

AI by se také snažila odstranit nelogické chování lidských individuí. Odlišně chovající se jedinci, třeba opilí lidé, jsou pro přísně logicky uvažující entitu hůře predikovatelní než ti střízliví. Tlak na omezení takových substancí by byl jednoduchý. Stačilo by přece logicky vysvětlit lidem, že alkohol či jiné psychotropní látky nejsou zdravé a škodí jim samotným. A takto můžeme pokračovat téměř do nekonečna.

Co si z toho člověk má odnést? Záleží na tom, zda je technooptimista, či skeptik. To, že tento paper byl zveřejněn, můžeme o něm svobodně diskutovat a autora nepřejela samořiditelná Tesla před dokončením textu, může v očích technooptimisty dokazovat, že situace není tak špatná, že k procitnutí

AI nedošlo, a tedy se jedná pouze o nepovedenou fabulaci podpořenou několika nesouvisejícími procesy v lidské společnosti (pokles porodnosti a exponenciální růst digitálního ekosystému). Autor navíc ignoruje potenciálně pozitivní přínosy AI třeba v medicíně nebo jiných vědeckých disciplínách.

Technoskeptik může prohlásit, že publikování tohoto paperu je jen důkazem toho, že AI dávno procitla a její postavení je již natolik silné, že ji nějaký text od Institutu pro politiku a společnost nemůže ohrozit, jelikož už je vlastně definitivně hotovo a AI vyhrála. Jedinou možností, jak zachovat lidské pokolení, je absolutní odvrhnutí veškeré pokročilé technologie a jakýsi regres v podobě amišského způsobu života, kterým by se lidstvo pokusilo zachránit alespoň několik jedinců, kteří se uberou do ochranné náruče matky přírody.

A co na tyto závěry říká samotná AI? ChatGPT odpovídá na otázku: „Má autor výše uvedeného textu pravdu?“

• *ChatGPT-5.5 [6. 6. 2025, 14:17]: Krátká odpověď: částečně ano v popisu běžných rizik AI, ale celkově text výrazně přestřeluje, míchá doložená fakta se spekulacemi a v závěru sklouzává ke konspiračnímu uvažování. Jako varovný esej může být zajímavý, jako analytický „paper“ je slabý.*

Tak doufejme, že ChatGPT má pravdu. Nebo se snaží jen potlačovat oprávněnou paniku do doby, kdy už bude jedno, co si lidé myslí?

Zdroje

- Cellan-Jones, R. (2014). Stephen Hawking warns artificial intelligence could end mankind. BBC News. Publ.: 2. 12. 2014. https://www.bbc.com/news/technology-30290540
- CREA, (2025). Built to peak: Coal power expansion runs out of room in China. Publ.: 3. 2. 2026. https://energyandcleanair.org/publication/built-to-peak-coal-power-expansion-runs-out-of-room-in-china/
- Griffiths, B., D. (2025). Then vs. now: AI videos of Will Smith eating spaghetti show just how advanced the tech has gotten. Business Insider. Publ.: 1. 12. 2025. https://www.businessinsider.com/will-smith-spaghetti-test-ai-video-progress-2025-12
- IEA (2025). Energy and AI. World Energy Outlook Special Report. Publ.: srpen 2025. https://iea.blob.core.windows.net/assets/de9dea13-b07d-42c5-a398-d1b3ae17d866/EnergyandAI.pdf
- The Holy See. (2026). Encyclical letter Magnifica humanitas of his holiness
- pope Leo XIV on safeguarding the human person in the time of artificial intelligence. https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/encyclicals/documents/20260515-magnifica-humanitas.html
- Jogalekar, A. (2025). The Sarin shortcut: How AI lowers the bar for chemical weapons. Bulletin of the Atomic Scientists. Publ.: 25. 8. 2025. https://thebulletin.org/2025/08/the-sarin-shortcut-how-ai-lowers-the-bar-for-chemical-weapons/
- Kasík, P. (2026). Překlady od AI jsou rychlejší a lepší. V něčem jsou ale lidé nenahraditelní. Seznamzpravy.cz. Publ.: 22. 3. 2026, 11:30. https://www.seznamzpravy.cz/clanek/tech-ai-umela-inteligence-preklady-od-ai-jsou-rychlejsi-a-lepsi-v-necem-jsou-ale-lide-nenahraditelni-301246
- Milmo, D. (2025). AI showing signs of self-preservation and humans should be ready to pull plug, says pioneer. The Guardian. Publ.: 30. 12. 2025. https://www.theguardian.com/technology/2025/dec/30/ai-pull-plug-pioneer-technology-rights

Autor

KAREL SÁL
Analytik

Karel Sál, Ph.D. je politolog specializující se na volební systémy, volební chování a cílení na voličské skupiny. Je expertem na průzkumy veřejného mínění a nové výzkumné techniky. Spolupracuje s politickými stranami, kterým pomáhá s přizpůsobováním volebních kampaní cílovým skupinám, selekcí témat a analýzou médií. Jeho práce pro IPPS se zaměřuje na rozpad tradičních ideologických systémů, otázku svobody projevu, budoucnost evropské integrace a českou domácí politiku.

Vydavatel

INSTITUT
PRO POLITIKU
A SPOLEČNOST

INSTITUT PRO POLITIKU A SPOLEČNOST

Posláním Institutu je zkvalitňování českého politického a veřejného prostředí prostřednictvím profesionální a otevřené diskuse a vytvoření živé platformy, která pojmenovává zásadní problémy, vypracovává jejich analýzy a nabízí recepty pro jejich řešení formou spolupráce expertů a politiků, mezinárodních konferencí, seminářů, veřejných diskuzí, politických a společenských analýz dostupných celé české společnosti. Jsme přesvědčeni, že otevřená odborná diskuse a poznání podstaty a příčin jednotlivých problémů jsou nutným předpokladem jakéhokoli úspěšného řešení problémů současné společnosti.

Martinská 2, 110 00 Praha 1

+420 602 502 674

www.politikaspolecnost.cz

office@politikaspolecnost.cz